

[...]

Brussel, 15 juni 2026

Geachte [...]

Betreft : uw verzoek om individueel advies van 19 april 2026

De Federale Deontologische Commissie heeft uw vraag om individueel advies van 19 april 2026 aangaande het bestaan van een belangenconflict in geval van cumul van de functie van ambtenaar verantwoordelijk voor een dienst van een FOD in contact met het publiek met de functie van lid van het beleidsorgaan van een van de voogdijministers, ontvangen en onderzocht.

Ter inleiding zij erop gewezen dat een individueel advies van de Commissie louter betrekking heeft op het verzoek zoals dat werd verwoord, en uitgaat van de informatie-elementen van het verzoek zelf en de bijlagen (het onderzoeksverslag en het resultaat ervan van de federale ombudsmannen). De Commissie is niet bevoegd om de feiten die haar ter beoordeling worden voorgelegd uit eigen beweging te verifiëren.

Verder dient erop gewezen te worden dat de individuele vragen om advies van een openbaar mandataris op grond van artikel 4, § 1, van de wet van 6 januari 2014 tot oprichting van een Federale Deontologische Commissie en houdende de deontologische code van de openbare mandatarissen “veeleer preventief”¹ zijn. In uw vraag schetst u omstandigheden die aanleiding gaven tot een onderzoek van de federale ombudsmannen (Centrum Integriteit) wegens een vermoedelijke integriteitsschending. De Commissie heeft een preventieve rol, formuleert adviezen en aanbevelingen aan individuele openbare mandatarissen voor toekomstige gedragingen. Aangezien het bestaan van de cumul tussen beide functies nog steeds van kracht is, blijft het advies dat de Commissie uitbrengt relevant.

De Commissie gaat uit van de volgende feitelijke elementen die blijken uit het onderzoek van de federale ombudsmannen:

- Er heeft geen integriteitsschending plaatsgevonden. Het onderzoek werd derhalve definitief afgesloten en het rapport werd overgezonden aan de leidend ambtenaar van de FOD [...] en de minister onder wiens bevoegdheid het beleidsorgaan valt.
- Een belangrijk element uit het onderzoek was dat de functie in de FOD [...] door u voltijds werd uitgeoefend en dat er zich geen probleem heeft gesteld inzake beschikbaarheid.
- U werd niet gedetacheerd naar het beleidsorgaan maar u voert de cumul uit volgens de toegelaten reglementering ter zake en zonder belangenconflict te veroorzaken, noch persoonlijk, professioneel of politiek.

Vanuit haar preventieve rol beperkt de Commissie zich tot het geven van advies over mogelijk toekomstig gedrag.

¹ Zie de bespreking van artikel 4 van het wetsvoorstel dat tot de wet van 6 januari 2014 heeft geleid ([Parl. St., Senaat, 2012-2013, nr. 5-2245/1, p. 4](#)).

A. Individueel advies

U dient uw activiteiten als federaal ambtenaar en expert bij het beleidsorgaan van een minister uit te oefenen volgens de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen van 15 juli 2018 en het deontologisch kader voor federale ambtenaren bepaald in Omzendbrief nr. 706 (B.S. 5 juli 2022).

De ambtenaren hebben in het bijzonder een voorbeeldfunctie op het vlak van deontologie. Derhalve hoeden ze zich ervoor om zich te plaatsen of geplaatst te worden in een toestand van belangenconflict. Dit wil zeggen in een toestand waarin zij zelf of door een tussenpersoon een voordeel hebben dat de onpartijdige en objectieve uitoefening van hun ambt kan beïnvloeden of een gewettigde argwaan van zulke invloed kan wekken (zie voormelde omzendbrief).

Zoals de Commissie reeds stelde in haar advies nr. 2023/4 vereisen de talrijke opdrachten en taken van de ministers en staatssecretarissen een gedegen expertise en de best mogelijke ondersteuning in de vorm van technisch/juridisch beslissingsondersteunend advies dat wordt verstrekt door bekwame en ervaren medewerkers. De detachering van ambtenaren naar een beleidsorgaan van een minister is zeer zeker nuttig gelet op de expertise en de kennis van de betrokken sector en van de werking van de openbare diensten die zij meebrengen in het beheer van de dossiers en de voorbereiding van het beleid van de minister. Dit geldt des te meer wanneer het gaat om de voogdijminister van de instelling waarvan de ambtenaar deel uitmaakt.

Niettemin wensen wij u de volgende verduidelijkingen aan te brengen betreffende de belangenconflicten in openbare functies:

De Deontologische code voor de openbare mandatarissen van 15 juli 2018 bepaalt aangaande belangenconflicten:

“4.4. Een belangenconflict doet zich voor als een openbaar mandataris een privaat of persoonlijk belang heeft dat van die aard is dat het de onpartijdige en objectieve uitvoering van zijn officiële functies kan beïnvloeden. De openbare mandataris dient bij zijn tussenkomsten waarbij hij een belangenconflict heeft, dit steeds vooraf mee te delen en zich nadien eventueel van verder handelen te onthouden.
4.5. Private of persoonlijke belangen hebben onder meer betrekking op elk reëel of potentieel voordeel voor de openbare mandatarissen zelf, hun gezinsleden, familieleden of huisgenoten. Er moet bijzondere aandacht worden geschonken aan de voordelen die de echtgenoot of de partner alsook hun kinderen zouden kunnen genieten.”

In haar advies nr. 2022/1 betreffende de belangenconflicten die voortvloeien uit de cumulatie van openbare mandaten en functies, heeft de Commissie gepreciseerd dat *“openbare mandaten en functies” moeten worden begrepen in de ruimste zin als die welke een beslissings- of invloedsmacht verlenen, binnen het staatsapparaat zelf of binnen organisaties en ondernemingen waar het optreden van de overheid bepalend is*. Zij heeft ook gepreciseerd dat als belangenconflict kan worden omschreven de situatie waarin de houder van een openbare functie of van een openbaar mandaat, gekenmerkt door het nastreven van het algemeen belang, zijn onpartijdigheid en zijn onafhankelijkheid bij de uitoefening van die functie in het gedrang zou kunnen zien komen door uiteenlopende belangen, in het verleden of in de toekomst, persoonlijk of niet, verbonden aan de uitoefening van een andere openbare functie of een ander openbaar mandaat die, op geografisch, materieel of temporeel vlak, de onafhankelijke en onpartijdige uitoefening van de andere functie of het andere mandaat doorkruisen, beïnvloeden of zouden kunnen beïnvloeden, al ware het maar in schijn.

Belangenconflicten kunnen structureel zijn, wanneer zij quasi automatisch voortvloeien uit de gelijktijdige uitoefening van de betrokken openbare functies en/of mandaten, ongeacht het gedrag van de openbare mandataris en de betrokken bezoldigingen.

Zij kunnen conjunctureel zijn, wanneer zij occasioneel verband houden met de actualiteit, met uitzonderlijke of bijzondere omstandigheden, met de persoonlijke situatie of met de gedragingen van de houder van de openbare functies of mandaten.

De fundamentele waarden van de federale ambtenaren zijn respect, vertrouwen, professionalisme, het algemeen belang en de maatschappelijke verantwoordelijkheid, die allemaal noodzakelijk zijn om het vertrouwen van het publiek te verkrijgen en te behouden. Samen met het deontologisch kader van de ambtenaren vormen zij de ethiek van de federale medewerkers.

Van ambtenaren wordt ook loyaliteit verwacht ten aanzien van de instelling en de hiërarchie, alsook de strikte inachtneming van de politieke neutraliteit.

Het lid van een beleidsorgaan van een minister oefent zijn functie op zijn beurt op eerlijke, nauwgezette en integere wijze uit onder het gezag van zijn minister (loyaliteit), die de uiteindelijke politieke verantwoordelijkheid draagt. Hier moet het lid van het beleidsorgaan, ongeacht of het al dan niet een ambtenaar is, zijn minister inlichten over elke onwettigheid of onregelmatigheid waarvan hij kennis heeft.

De aard zelf van de functie in het beleidsorgaan kan in bepaalde dossiers problemen doen rijzen. Indien de medewerker er immers toe wordt gebracht dossiers te behandelen die rechtstreeks de instelling betreffen waaruit hij afkomstig is, en hij zich aldus tegelijk in een situatie van controleur en gecontroleerde bevindt, zal hij zich in een situatie van structureel belangenconflict bevinden. Een dergelijke situatie moet worden vermeden.

Het risico van conjunctureel belangenconflict kan zich eveneens voordoen, aangezien de ambtenaar die lid is van het beleidsorgaan tot opdracht heeft toe te zien op de goede uitvoering van het beleid van zijn minister. De expertise waarover hij beschikt is ongetwijfeld wenselijk voor het beheer van de dossiers van de minister, maar de standpuntnames kunnen worden gepercipieerd als een politieke inmenging in de dossiers van de administratie.

Uit de elementen van het verslag van de federale ombudsmannen waarvan de Commissie kennis heeft genomen, blijkt dat er geen structureel belangenconflict bestaat om de cumul uit te voeren. Er kunnen wel conjuncturele belangenconflicten ontstaan. Het is uw deontologische plicht en verantwoordelijkheid om aandacht te hebben voor dit aspect. In geval van twijfel zal u de aandacht van de minister moeten vestigen op het risico van een reëel of gepercipieerd belangenconflict en moeten voorstellen dat een andere medewerker dit dossier beheert, gelet op het risico van een door de medewerkers en/of de burgers reëel of gepercipieerd belangenconflict.

B. Algemene aanbevelingen n.a.v. het individueel advies

Het brengt de Commissie eveneens tot een reeks algemene bedenkingen aangaande de deeltijdse detachering of de uitoefening in cumul van een in een federale overheidsdienst benoemde ambtenaar om lid te worden van het beleidsorgaan van een voogdijminister. Dit moet het voorwerp uitmaken van strikte regels teneinde elk risico van belangenconflict en het in opspraak brengen van door de burgers slecht gepercipieerde praktijken te vermijden. Om deze moeilijkheid bij de interpretatie van mogelijke belangenconflicten op te vangen, zou het nuttig zijn dat een grotere transparantie wordt ingevoerd en dat het deontologisch kader wordt aangevuld, teneinde elk risico of elke schijn van vermenging van belangen, van favoritisme of van corruptie in de werking en de samenwerking van de openbare diensten met de beleidsorganen van de federale regering te vermijden.

Indien dit kader zou bestaan hebben bij uw aanstelling als expert bij het beleidsorgaan van de minister, zou dit de transparantie ten goede zijn gekomen en ongetwijfeld misverstanden hebben helpen voorkomen.

De Commissie verwijst uitdrukkelijk naar haar eerder advies 2023/4 van 13 oktober 2023 waarin aanbevelingen opgenomen werden gericht aan de federale overheid. De uitvoering van deze aanbevelingen zou een rechtszeker kader kunnen scheppen zodat cumul van mandaten zoals in het aan de Commissie voorgelegde geval.

In het bijzonder herneemt de Commissie volgende aanbevelingen uit het advies 2023/4 die specifiek voor nuttig zouden zijn in het aan de Commissie voorgelegde geval :

1. Afsprakennota tussen de overheidsdiensten en de beleidsorganen met betrekking tot deontologie

De Commissie beveelt aan bij de installatie van ieder beleidsorgaan hetzij een nota op te stellen met goede afspraken en praktijken tussen de overheidsdiensten en de beleidsorganen inzake deontologie, hetzij die afspraken in de bestuursovereenkomsten tussen de overheidsdiensten en de beleidsorganen op te nemen. Zo moet bv. elk advies van de overheidsdiensten bij de voorbereiding van regelgevende teksten onafhankelijk gebeuren in het kader van het algemeen belang. Die afspraken zullen zowel een aanvulling zijn op de Deontologische Code voor de regeringsleden als op de Deontologische Code voor de federale openbare mandatarissen. De problematiek van de belangenconflicten van gedetacheerde medewerkers uit de publieke sector en de maatregelen die een beleidsorgaan daaromtrent zal nemen, dienen daar zeker in vermeld te worden.

2. Verhoogde waakzaamheid bij deeltijdse detacheringen

Personeel uit de publieke sector dient bij voorkeur voltijds gedetacheerd te worden naar een beleidsorgaan. Indien dit niet mogelijk of wenselijk is, bv. Omdat het beleidsdomein geen voltijdse betrekking vereist, wenst de Commissie erop te wijzen dat in dat geval detacheringen voor functies in dezelfde domeinen gevoelig zijn voor belangenconflicten. Een verhoogde waakzaamheid wordt door de Commissie aanbevolen. Dergelijke detacheringen zouden in de hogergenoemde afsprakennota's kunnen vermeld worden, samen met de maatregelen die werden genomen om belangenconflicten te vermijden. In ieder geval kunnen deeltijdse detacheringen niet indien er daardoor een structureel belangenconflict zou ontstaan (zie het individueel advies van de Commissie d.d. 7 september 2023 aangaande het cumuleren van openbare functies op een ministerieel kabinet).

3. Uitbreiding van de gegevens van de leden van de beleidsorganen die worden bekendgemaakt

Aangezien de artikelen 4.11. en 4.12. van de Deontologische code de openbare mandatarissen verplichten informatie mee te delen die de uitoefening van hun mandaat kan beïnvloeden, beveelt de Commissie aan de lijst van medewerkers die wordt bekendgemaakt op de site www.belgium.be te vervolledigen met, in geval van detachering de herkomst, of in het ander geval, de vorige tewerkstelling. Ook de begin- en einddata van de functie in het beleidsorgaan zouden gedurende de ganse zittingsperiode op die site zichtbaar moeten zijn. Zo wordt een ruimere transparantie bekomen

4. Informeren van de gedetacheerde medewerkers

De Commissie adviseert om voldoende aandacht te hebben voor de preventie van belangenconflicten die bij het opnemen en het neerleggen van een functie binnen een beleidsorgaan van de federale regering kunnen ontstaan en om alle gedetacheerden daar op te wijzen en hen deze informatie nu en dan te bevestigen (zie in dat verband het advies nr. 2023/3 aangaande mobiliteit tussen publieke en private sector, met het oog op het vermijden van belangenconflicten – “draaideuren”)

5. Beheer van belangenconflicten binnen een beleidsorgaan

De Commissie verwijst naar haar advies nr. 2022/1 aangaande de belangenconflicten die voortvloeien uit het cumuleren van openbare mandaten en ambten waarin ze pleitte voor een onafhankelijk orgaan waaraan belangenconflicten worden voorgelegd. Het feit dat er geen dergelijk orgaan is, ontslaat de beleidsorganen niet van hun verantwoordelijkheid hier op een gepaste wijze mee om te gaan en ter vervanging een reglement aan te nemen of maatregelen te voorzien voor het beheer van belangenconflicten.

De Commissie beveelt ook aan dat elk beleidsorgaan een duidelijke procedure instelt zodat een medewerker, wanneer hij meent met een belangenconflict te maken te hebben, weet welke verantwoordelijke hij overeenkomstig artikel 4.4. van de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen binnen het beleidsorgaan hiervan op de hoogte moet brengen, en ook beschrijft hoe deze kennisgeving zal worden opgevolgd

De Commissie adviseert ook dat de leden van de federale regering en hun kabinetschefs, overeenkomstig hun bovengenoemde deontologische verplichtingen erop toezien dat gedetacheerde medewerkers niet betrokken worden bij dossiers die hun werkgever van herkomst aangaan, wanneer dit een mogelijk belangenconflict zou inhouden. Bepaalde adviseurs hebben een grote invloed op bijvoorbeeld het uitschrijven van profielen (bij benoemingen), van bestekken voor aanbesteding of aankopen of bij het voorbereiden van wetsontwerpen of koninklijke of ministeriële besluiten. Essentieel is dat elke medewerker van de beleidsorganen gehecht is en blijft aan zijn professionele integriteit en verantwoordelijkheid neemt voor het algemeen belang.

6. Instelling van een afkoelperiode na het verlaten van een beleidsorgaan

Gedetacheerde medewerkers keren na de kabinetsperiode automatisch terug naar hun administratie van herkomst. De Commissie beveelt aan dat de medewerker bij die re-integratie informatie verstrekt over de functies die hij binnen het beleidsorgaan heeft uitgeoefend, over zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheidsgebieden enz. om bij terugkeer regelingen te treffen ter voorkoming van het risico van belangenconflicten tussen de nieuwe functie en de functie die hij voordien binnen het beleidsorgaan uitoefende.

Na het verlaten van een beleidsorgaan kan het aangewezen zijn een wachttijd of een afkoelperiode te laten gelden voordat de betrokkene verantwoordelijkheden kan uitoefenen op een gebied waarvoor hij of zij binnen het strategisch orgaan verantwoordelijk was.

In dezelfde lijn is het ook aangewezen een wachttijd of afkoelperiode in te stellen na het verlaten van een beleidsorgaan ter preventie van corruptie voor medewerkers die na hun terugkeer in de administratie ontslag nemen en functies willen uitoefenen in een andere (semi)publieke onderneming of dienst.

Deze wachttijd of afkoelperiode moet in verhouding staan tot het belang van de uitgeoefende functie en het niveau waarop de nieuwe functie wordt uitgevoerd. Als richtsnoer lijkt twee jaar een minimum om elke schijn van belangenconflict te vermijden. In die periode moet het recht op werk voor de betrokkene wel in acht worden genomen.

Samengevat stelt de Commissie op grond van de elementen uit het onderzoeksverslag van de federale ombudsmannen vast dat

1. er voor u persoonlijk geen structureel belangenconflict bestaat voor de cumul van de functie van ambtenaar verantwoordelijk voor een dienst van een FOD in contact met het publiek met de functie van lid van het beleidsorgaan van een van de voogdijministers.
2. het uw deontologische plicht en verantwoordelijkheid is om aandacht te hebben voor het aspect van een conjunctureel belangenconflict n.a.v. het uitvoeren van een specifieke opdracht als expert bij het beleidsorgaan van de minister. In geval van twijfel zal u de aandacht van de minister moeten vestigen op het risico van een reëel of gepercipieerd belangenconflict en moeten voorstellen dat een andere medewerker dit dossier beheert, gelet op het risico van een door de medewerkers en/of de burgers reëel of gepercipieerd belangenconflict.

Daarnaast vestigt de Commissie de aandacht op het belang dat de federale overheid de gepaste opvolging geeft aan de aanbevelingen opgenomen in haar advies 2023/4 van 13 oktober 2023. Op heden is dit niet gebeurd. De uitvoering van deze aanbevelingen zal het deontologisch kader versterken, de transparantie ten goede komen en de situatie voor u en andere experts verduidelijken.

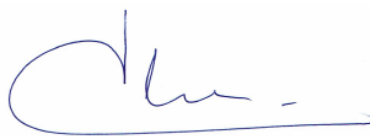
Wij hopen dat wij u met dit advies voldoende duidelijkheid hebben gegeven.

In uitvoering van artikel 20, § 3, tweede lid, van de voormelde wet van 6 januari 2014 dienen we u nog te vragen of u ermee instemt het advies anoniem bekend te maken op de website van de Commissie.

Met de meeste hoogachting,

Françoise Tulkens
Voorzitster

Luc Willems
Ondervoorzitter